

Andøy kommunes høringsuttalelse til Eidesen-utvalgets innstilling til "Et fremtidsrettet kvotesystem" NOU 2016:26

Eidesen-utvalget har gitt en grundig utredning og belyst en rekke utfordringer både i forhold til fiskerinæringa og den offentlige forvaltningen.

Noen av forslagene har sin berettigelse og kan være positive for næringen. Andøy kommune mener imidlertid at utredningen er svak i forhold til gjeldende fiskerilovgivning og i henhold til unntak nedfelt i EØS-avtalen.

Andøy kommune mener det er avgjørende at fisken er en ressurs som tilhører fellesskapet. Fiskeripolitikken skal fremme samfunnsøkonomisk lønnsomhet, sysselsetting, verdiskapning og bosetting i kystsamfunnene. På denne bakgrunn er Andøy kommune kritisk til flere av de forslag som fremkommer i utredningen.

Flere av forslagene synes å være tilpasset et relativt fåtall aktører. Den tar ikke hensyn til de utfordringer man ser utvikle seg i mange samfunn hvor fiskeri er en viktig næring. Dette gjelder både industrien og fartøyene i gruppene under 15m.

Fiskeripolitikken og -forvaltningen må ta hensyn til de samfunnsøkonomiske ringvirkningene som er nedfelt i Havressursloven. Deltakerloven skal sikre at alle norske statsborgere har lik rett til å høste av felles eide ressurser.

Utvalgets forslag om å erstatte dagens fordeling av kvoterettigheter med fordeling gjennom privat kjøp og salg, må etter Andøy kommunes oppfatning avvises. Dette forslaget innebærer et brudd med prinsippet om at fisken er en ressurs som tilhører fellesskapet.

Det innstilles på å at rettighetshavere kan leie til og fra hverandre innenfor et kvoteår. Dette mener Andøy kommune vil føre til dårligere kontroll og regulering, samt lite effektivt i forhold til å fiske opp de anbefalte nasjonale totalkvotene.

Etter Andøy kommunes oppfatning er det mest kontroversielle med Eidesen-utvalgets innstilling at det åpnes for alle EU-borgere å kjøpe norske kvoterettigheter utover dagens ordning.

Dagens ordning som gir utenlandske statsborgere mulighet å kjøpe kvoterettigheter under 15 meter mener Andøy kommune også er en ordning som er problematisk i forhold til at en begrenset ressurs er viktig for utviklingen i mange kystsamfunn..

Andøy kommune vil i tillegg peke på følgende gode forslag i innstillingen som kan og bør vurderes og videreutvikles:

- Innføring av en standard gjennomgående definisjon av en individuell kvotefaktor som promille av en totalkvote.
- Innføring av individuell kvote etter faktisk fartøylengde, til erstatning for dagens hjemmelslengde
- Forbud mot overføring av kvoter mellom fartøy over lengdestørrelsene 11 og 15 meter.

I tillegg mener Andøy kommune følgende innspill bør vurderes:

- En offentlig kvotebank som forvalter utfasede strukturkvoter og eventuelt leveringspliktige kvoter fra trålere som ikke oppfyller leveringsbetingelsene.
- Forbud mot overføring av kvoter også over 21 meter.
- Gratis grunnkvoter til de som oppfyller deltagerlovens bestemmelser og ressursrenter på innleide, eller ekstrakvoter som man kan få gjennom den offentlige kvotebanken.
- Forbud mot at utenlandske statsborgere har majoritetsrettigheter til å høste av en nasjonal begrenset ressurs og kvoter.

Kommunestyret 3. april 2017

Sak nr. 30/2017 NOU 2016:26 Et fremtidsrettet kvotesystem - høringsuttalelse

Forslag til uttalelse

Andøy kommunestyre viser til at regjeringens myndighet i fiskeripolitikken er begrenset til - på vegne av folket – å forvalte ressursene og regulere fisket og fiskerideltakelsen, innen rammen av norsk lov, som klart uttrykker at «fisken eies av det norske folk i fellesskap».

Det foreligger nå en rekke utredninger og stortingsmeldinger med forslag som i realiteten innebærer en økende grad av privatisering av rettighetene til å høste av fiskeressursene. Dette krever en kommunal beredskap for å sikre at fiskerettighetene i regionen kan opprettholdes på lengre sikt.

Leveringsplikten. St. Meld 20 (2016-2017)

Regjeringen foreslår nå at de rederier som opprinnelig fikk tildelt fiskekvoter som skulle sikre fiskeindustriens råstoffbehov for en årlig jevn produksjon og sikring av sysselsetting og opprettholdelse av lokalsamfunn langs kysten, nå skal fritas fra alle leveringsplikter, mot at 20 prosent (*inntil 12 millioner kilo torsk i 2017*) av deres torsk kvote, overføres til den lukkede kystfiskegruppa 11 – 15 meter. Dette gjelder først og fremst kvoter som disponeres av rederiet Havfisk med leveringsforpliktelser på Melbu, Stamsund og en rekke kommuner i Finnmark samt rederiet Nergård med leveringsforpliktelser i Troms.

Rederiene får med dette tildelt eksklusive rettigheter til 88 prosent av de leveringspliktige kvotene av hvitfisk som var øremerket til fiskeindustrien i nord, men som i dag i stor grad fryses om bord for salg utenom foredlingsindustrien.

I tillegg foreslår regjeringen at de tilgodesette kommunene skal få en erstatning på tilsvarende kr 1,69 per kilo (2 millioner per kvoteenhet) – **for kvoter som i dag prises til kr 200 per kilo i kvotemarkedet!** Det blir i tilfelle en gavepakke fra fellesskapet til aksjonærene i to rederier. Dette kan samfunnet ikke tillate!

Regjeringens myndighet er hjemlet og begrenset av; Deltakerloven (1999) og Havressursloven (2008). Regjeringen er ikke gitt myndighet til å gi bort eller selge folkets eiendom til noen private interesser, det være seg trålredier eller redere som driver kystfiske. Fordi staten ikke eier fisken, kan heller ikke eiendomsretten danne hjemmel for regjeringen og Staten kan ikke gi bort noe staten ikke eier. I tilfelle må regjeringen først fremme og få vedtatt en lovendring som tilsier at «fisken eies av den norske staten».

I 2003 ble det vedtatt en forskrift om at fysisk leveringsplikt av fisk til bestemte kommuner ble erstattet av et krav om tilbudsplikt. (Forskrift av 12. september 2003 nr. 1131 om leveringsplikt for fartøy med torsketrållattelse). Myndighetenes kontroll ble etter dette avgrenset til å passe på om tilbudet var sendt korrekt og ikke hvor fisken faktisk ble levert.

De utvidede kravene som ble innført i 2007 til rederienes bearbeidingsplikt og aktivitetsplikt, fikk ingen praktisk betydning da trållerredere kunne oppfylle reglene ved å kun tilby leveranser landanleggene ikke kunne godta. Etter 17 år fra denne forskriftsendringen, blir 90 prosent av fangstene fra de tidligere leveringspliktige trålerne, nå fryst om bord i fartøyene for videresalg utenom de tilgodesette kystkommunene – stikk i strid med kvotetildelingens forutsetninger.

Saken om leveringsplikten er imidlertid bare en brikke i et større privatiseringsfremstøt.

Forslagene i NOU 30/2017 NOU 2016:26 Et fremtidsrettet kvotesystem – vil i enda sterkere grad fremme og sementere privatiseringen av kvotene som senere kan vise seg vanskelig å reversere. Dette er en reell trussel mot fiskeriavhengige regioner med begrensede finansielle ressurser til å konkurrere i et kvotemarked som i økende grad kontrolleres av internasjonal børskapital.

Andøy kommunestyret ønsker å bidra til at fiskekvotene skal disponeres til fartøytyper, redere og bedrifter som bidrar til lokal verdiskaping og arbeidsplasser i de fiskeriavhengige kystkommunene.

Alle leveringspliktige kvoter som er knyttet til bestemte anlegg og kommuner må videreføres. Om de leveringspliktige trållerredere ikke ønsker å oppfylle kravet om fysiske leveranser til de tilgodesette kommunene, bør alle disse kvotene omfordeles til andre redere og fartøytyper som kan oppfylle samfunnsforpliktelsene etter intensjonene med kvotene.

En bærende tanke er at et fremtidsrettet kvotesystem innen fiskeriene må;

- legge til rette for verdiskaping i markedene for fersk kvalitetsfisk som har gitt oppdrettsnæringen suksess.
- bidra til «det grønne skiftet» på lik linje med andre næringer.
- næringen utvikles etter fiskerilovgivningens formålsparagrafer om bidrag til en samfunnsøkonomisk lønnsom utvikling i de mange fiskeriavhengige kystsamfunn.

Viktige tiltak er:

- I. å fremme den samfunnsøkonomiske lønnsomheten for sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene.
- II. at fiskekvoter fortsatt skal fordeles gjennom politiske vedtaksprosesser på vegne av det norske folk i fellesskap. Privatisering og markedsallokering av kvoterettigheter mellom redere må derfor avvises.
- III. at en åpen fiskeriallmenning opprettholdes for fartøy under 11 meter med en andel av totalkvoten før fordeling av individuelle kvoter. Kvotestørrelsen i åpen gruppe tilpasses interessen fra fiskere og avtakskapasiteten for kvalitetsfisk. Sammenslåing av individuelle kvoter for fartøyer under 11 meter tillates ikke.

- IV. at en grunnkvote tildeles alle fartøyer med fisketillatelse etter søknad og en politisk begrunnet beslutningsprosess. Grunnkvoten beholdes så lenge fiskeren oppfyller alminnelige krav som aktivitet, men uten muligheter for videresalg.
- V. at det etableres en statlig kvotebank for fleksibel utleie av kvoter til fartøygrupper som fremmer lovverkets formålsparagraf, jfr. (I).
 - a. kvoter som trekkes inn blant annet etter brudd på leverings- og aktivitetsplikter
 - b. alle utfasede tidsbegrensede (20-25 år) strukturkvoter som har gjort det mulig å slå sammen fartøykvoter
 - c. deler av fartøyenes grunnkvoter som ønskes kortsiktig byttet i fangstsesonger
- VI. at merverdien (Ressursrenta) som genereres gjennom utleie av kvoter fra kvotebanken tilbakeføres fellesskapet på kysten.
- VII. at tildeling av kvoter til fartøyer som kan lande fersk kvalitetsfisk prioriteres. Det bør innføres maksimalt tillatt turkvantum tilpasset det enkelte kvotefartøy slik at kvaliteten på fisken sikres og verdiskapningen økes.
- VIII. at individuelle kvoter fordeles etter fysiske kapasitetsmål som lengste lengde (eller tilsvarende motorkraft/nettotonnasje) som utgjør en promille av totalkvoten fratrukket kvote avsatt til åpen allmenning. Det tillates ikke å flytte individuelle kvoter mellom kvotegruppene over og under 11 meter og over og under 15 meter lengste lengde.
- IX. at kvotegruppen for fartøy 21-28 meter lengste lengde gjenopprettes for å bedre landinger av fersk fisk utenom toppsesongene.
- X. at kvotene for trål slås sammen til en gruppe. Havfiskefartøyer over 21,35 meter (70 fot) som fisker med snurrevadtrål og maskinell line bør også slås sammen til en gruppe og henvises til fiske etter de samme reglene som for trålere utenfor 4 nautiske mil.

Vi forutsetter at ressursrenten fortsatt skal tas ut i verdiskaping og arbeidsplasser langs kysten. Andøy kommunestyre anmoder derfor fiskeridepartementet om å utrede en overgang fra kjøp og salg av kvoter til gratis kvoter og konsesjoner til rekruttering når fiskere går ut av yrket. De som har kjøpt deltagerrettigheter, konsesjoner eller kvoter, skal ved etablering av en slik ordning, ikke lide noe økonomisk tap, men skattemessig få avskrive sine kostnader for kjøp av fiskerettigheter.

Høringsuttalelse

Et fremtidsrettet kvotesystem

Enighet om i motet i fiskeritutvalget 28.3.17:

Konklusjon av Eidesen utvalgets innstilling

Eidesen-utvalget har gitt en grundig utredning og belyst en rekke utfordringer både i forhold til fiskerinæringa og den offentlige forvaltningen.

Noen av forslagene har sin berettigelse og kan være positive for næringen. Vi mener imidlertid at utredningen er svak i forhold til gjeldende fiskerilovgivning og i henhold til de unntak som er nedfelt i EØS-avtalen.

Den synes å være tilpasset et relativt fåtall aktører som tilhører stor-og flerbåtrederi. Den tar ikke hensyn til de utfordringer man ser utvikle seg i samfunn der fiskeri er en viktig næring. Dette gjelder også industrien og blant fartøyene i gruppene under 15m.

Regjeringen har et ansvar for å føre en fiskeripolitikk og -forvaltning som tar hensyn til de samfunnsøkonomiske ringvirkningene som er nedfelt i Havressursloven. Deltakerloven skal garantere at alle norske statsborgere har lik rett til å høste av felles eide ressurser.

Utvalget innstiller på omgjøring fra kvoterettigheter som er regulert av deltagerlovens bestemmelser til privat eide rettigheter. Det vil si privatisering i form av evigvarende fisketillatelser.

Det innstilles på å at rettighetshavere kan leie til og fra hverandre innenfor et kvoteår. Dette mener vi vil føre til dårligere kontroll og regulering, samt lite effektivt i forhold til å fiske opp de anbefalte nasjonale totalkvotene.

I dette ligger også spørsmålet om hvordan man skal kunne innkreve evt ressursrente, når også (ut)leie skal være en privatsak.

Utredningen gir grønt lys for store fartøy med store redskaper som kan forringe havbunn, fauna og koraller. Utvalgets innstilling vil medføre større Co2 utslipp ved større fartøy og det samsvarer ikke med norsk klimapolitikk og at fiskerinæringen skal være en del av det grønne skiftet.

Det som kan være mest kontroversielt med Eidesen-utvalgets innstilling er at det vil kunne utløse ikke-diskrimineringsreglene i EØS-avtalen som dermed vil åpne tilgang for alle EU-borgere å kjøpe norske kvoterettigheter. Det er i dag anledning for utenlandske statsborgere å kjøpe kvoterettigheter under 15 meter. Dette mener vi ikke gir optimalt utnyttelse av begrensede ressurser i et samfunnsøkonomisk perspektiv.

På dette grunnlaget bør innstillingen fra Eidesen-utvalget henlegges, men det er noen forslag som kan viderføres.

Gode forslag i Eidesen-utvalgets innstilling som kan vurderes og videreutvikles er:

- Innføring av en standard gjennomgående definisjon av en individuell kvotefaktor som promille av en totalkvote.
- Innføring av individuell kvote etter faktisk fartøylengde, til erstatning for dagens hjemmelslengde
- Forbud mot overføring av kvoter mellom fartøy over lengdestørrelsene 11 og 15 meter.
- Kvotene for trål slås sammen til en gruppe. Havfiskefartøyer over 21,35 meter (70 fot) som fisker med snurrevadbåt og maskinell line bør også slås sammen til gruppe og henvises til fiske etter de samme reglene som fortrålere utenfor 4 nautiske mil. (tilleggspunkt kommet fram i gruppen).

Disse innspillene bør også vurderes:

- En offentlig kvotebank som forvalter utfasede strukturkvoter og eventuelt leveringspliktige kvoter fra trålere som ikke oppfyller leveringsbetingelsene.
- Forbud mot overføring av kvoter også over 21 meter.
- Gratis grunnkvoter til de som oppfyller deltagerlovens bestemmelser og ressursrenter på innleide, eller ekstrakvoter som man kan få gjennom den offentlige kvotebanken.
- Forbud mot at utenlandske statsborgere har majoritetsrettigheter til å høste av en nasjonal begrenset ressurs og kvoter.